CZĘŚĆ XI. № 13. ROK 6. (1835.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Smirdina; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjném; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

GAZETA URZĘDOWA KROLESTWA POLSKIEGO.

Piątek, $\frac{15}{27}$ Lutego.

Cena *Roczna*: w Rossyi, s pocztą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. as. *Półroczna*, 25 r. as. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Smirdina: *Roczna*, 45 rub. as. *Półroczna*, 25 r. as. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 55 rub. ass. *Półroczna*, 28 rub. ass.

Wiadomości krajowe.

CESARSTWO ROSSYJSKIE.

Petersburg $\frac{14}{26}$ *Lutego.*

Przez roskaz dzienny Cesarski z d. 8 b. m. otrzymują urlopy: liczący się w wojsku, zostający przy oddzielnym Kaukazskim korpusie, Jenerał-porucznik *Bajkow 1*, do wód Kaukazskich do czasu wyzdrowienia i Jenerał-major hrabia *de Balmen*, za granicę.

— Przez Reskrypta Cesarskie mianowani kawalerami orderów: S. Anny 1 klassy s koroną, *2 b. m.* Dowodzca Szostenskiéj prochowni Jenerał-major *Herbel 1* i Ś. Stanisława 1 klassy, 25 Stycznia, sprawujący obowiązki Rządzcy Imeretyi, liczący się w wojsku Jener.-major *Achlestyszew.*

Dokończenie Prawideł organizacyi Wydziału Statystyki. (Patrz N. potrzedzający.)

IV) Za zasadę do statystycznych robot, polecanych kancelaryi Wydziału, brane będą wiadomości, otrzymywane od Departamentów Ministerstwa i Naczelników gubernij. Dyrektorowie Departamentów mają dostarczać Wydziałowi wszelkich potrzebnych informacyj, tak z aktów obecnego zarządu jak i z lat upłynionych, wyjąwszy przedmioty tajne. Dla wyszukania dawnych aktów i wyciągnienia z nich wiadomości będzie mogła być ustanowiona tymczasowa Komisya przy Statystycznym Wydziale, która sporządzi szczegółowy spis wszystkich papierów, znajdujących się w archiwach Departamentów i Kancelaryi Ministerstwa, również z wyłączeniem przedmiotów tajemnych. Przy układaniu prac statystycznych, urzędnicy winni będą zaczynać zawsze od historycznego oglądu dawnego stanu opisywanego przedmiotu, dla porównania go ze stanem obecnym. V) We wszystkich gubernijalnych miastach ustanawiają się Statystyczne Komitety, pod prezydencyą Cywilnych i pod główném Zwierzchnictwem Jenerał-Gubernatorów, tam, gdzie ci ostatni się znajdują. Prócz Prezesa, niezmiennemi Statystycznego Komitetu Członkami są: Gubernijalny Marszałek Szlachty, Wice-gubernator, Dozorca Honorowy Gimnazyum, Prokuror, Inspektor Urzędu Lekarskiego, Zarządzający kantorem dóbr rodziny Cesarskiej, Gubernijalny Dyrektor Szkół i jeden s Członków Duchownego Konsystorza, wyznaczony przez Biskupa dyecezalnego. Z uwagi Komitetu mogą być wzywane na członków i inne, powszechnie poważane, osoby. VI) Każdy s Członków przykłada się do osiągnienia wskazanego tym Komitetom celu, przez środki od niego zależące. Członkowie, zawiadujący jakąkolwiek gałęzią Rządu, obowiązani są udzielać Komitetowi dokładnych wiadomości o stanie części im powierzonych. We względzie gromad kupieckich miejskich, Gubernatorowie zasięgają potrzebnych wiadomości od Burmistrzów. Gubernijalne Komitety mają też swoich członków korrespondentów, z liczby stale zamieszkałych w tychże gubernijach osób; Marszałkowie zaś powiatowi są, z urzędu swego, takiemiż Członkami. Członkowie korrespondenci pośrednictwem swojém, lub własną pracą, starają się dopomagać Komitetowi do zgromadzenia potrzebnych mu wiadomości i sporządzenia statystycznych opisów gubernij lub ich części. VII) Kierunek interesów w Gubernijalnym Statystycznym Komitecie powierzony zostaje jednemu, wyznaczonemu na to Członkowi tegoż. Gubernijalny Komitet, po zebraniu wiadomości, zajmuje się ich rozbiorem, sprawdzeniem i ujednostajniem, już układając je w tablice, według form danych od Statystycznego Wydziału Rady Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, już sporządzając na ich zasadzie szczegółowe i dokładne opisy stanu gubernij w ogólności, lub też pooddzielnie pewnych części jej zarządu, gospodarstwa, przemysłu lub handlu. Wygotowane przez Członków Gubernijalnych Komitetów, roztrząśnione i zatwierdzone w zupełnym ich komplecie opisy, sprawozdania, albo tablice, przesyłane będą na dalszy rozbiór do Statystycznego Wydziału Rady Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Krótkie zdanie sprawy zakładów wychowania i dobroczynności, zostających pod bezpośrednim zarządem i opieką N. Cesarzowej Jmci, *złożony przez Sekretarza Stanu Łonginow, za 1833 rok.*

Przedstawujące się ogólne sprawozdanie zarządu naukowych i dobroczynnych zakładów N. Cesarzowej Jmci świadczy o pomyślnym ich stanie w roku 1833.

Liczba tych zakładów powiększyła się ustanowieniem Demidowskiego domu przytułku ludzi pracowitych, z ofiarowanego przez Kamerjunkra Dworu J. C. Mości Anatolego *Demidow*, kapitału 500,000 rubli. Szczegółowe zaś wiadomości o tych zakładach zawierają się w następnych artykułach sprawozdania.

1) *Instytut Patryotyczny*. Miał w 1833 roku 120 etatowych wychowanic na koszcie Komitetu Opieki Inwalidów, 6 tak nazwanych Zabałkańskich, na koszcie kapitału ofiarowanego przez Członka tegoż Komitetu, Rzecz. Radzcy Stanu Pawła *Demidow*, i 106 pensyonerek, w ogóle 232. — Wypuszczono w ciągu 1833 roku, na prośby rodziców, s powodu choroby i innych ważnych przyczyn, 13, w tej liczbie 9 panien które ukończyły i 4 które nie ukończyły kursów. Na miejsce tych przyjęto nowych wychowanic 6 i pensyonerek 9, w ogóle 15. Liczba mistrzyń, nauczycieli i urzędników nie zmieniła się. Do usługi przybyło 3 ludzi. Na koszcie instytutu było w ogóle 332 osób, licząc w to mistrzynie, urzędników i służbę.

Nauki dawane były na zasadzie Ustawy pod dozorem Głównej Mistrzyni i Inspektora klass, przez 16 nauczycieli; ku ułatwieniu uczenia starano się obmyślić najdogodniejsze metody, tym więcej, że w skutku woli N. Pani kurs trzyletni skrócony został o rok jeden i wypuszczenie wychowanic na ten raz miało miejsce nie po 3 lecz po dwóch leciech. Starszy oddział wychowanic, kończąc nauki gotował się do wyjścia, które też miało miejsce w Styczniu bież. roku.

Stan zdrowia panien w r. 1833 był zaspokajający, i, lubo liczba chorych dochodziła różnoczasowie do 167, żadnych wszakże ciężkich i długotrwałych chorób niebyło. Opatrzność uchowała instytut od wszelkiej epidemii i nikt w ciągu roku nie umarł.

W 1833 uznano za konieczną wykonać niektóre nowe budowy, skutkiem których przybyła jedna klassa i dwa mieszkania dla klassowych mistrzyń; nadto ułatwiona została komunikacya pomiędzy głównym gmachem a bokowym.

Pomimo takich nadetatowych i innych dość znacznych nadzwyczajnych wydatków na przedmioty wewnętrznego wyporządzenia, środki instytutu w 1833 roku znacznie się pomnożyły. Ogólna pozostałość summ instytutu po 1 Stycznia 1833 wynosiła 556,288 r. 2 k.; taż pozostałość po 1 Stycznia 1834 wyniosła 590,561 r. 30½ k.; a zatém czystego przyrostu 34,273 r. 29 k.; w tej ilości znajduje się i ofiarowany w tymże roku przez xiężnę Szachowskoj na rzecz instytutu kapitał 20,000 r.

II) *W Petersburskim domu roboczym* (трудолюбія) z nastaniem 1833 roku liczba uczących się pomnożyła się o 2 wychowanice i 8 pensyonerek; ogólna ich liczba po 1 Stycznia 1834 roku wyniosła 180 panien. W ciągu roku wypuszczono 12; z liczby wychowanic niektórym dano miejsca staraniem zwierzchności zakładu, inne zaś otrzymały pieniężne wsparcia. S powodu ulepszonego sposobu wychowania, zakład nie może zadość uczynić żądaniom o umieszczenie w nim pensyonerek płatnych, dla braku miejsca.

Część naukowa zakładu powiększoną została przez przyjęcie dwóch nowych nauczycieli i przez dodanie godzin lekcyi dawnym, wraz s pomnożeniem ich płacy. Ten wydatek, przy innych, poniesionych na budowle, mające na celu większą dogodność i rozszerzenie lokalu, nie pozwoliły uczynić oszczędzeń w upłynionym roku; s tém wszystkiem jednak środki jego utrzymania nie zmniejszyły się. Przeszłoroczna pozostałość summ wyniosła 645,789 rub. 65 kop.; po 1 Stycznia 1834 roku takoważ pozostałość wyniosła do 645,810 rub. 9 kop. *(d. c. p.)*

— Do Petersburga przybyli: 9 b. m., z Woroneża, Wojenny Gubernator m. Grodna i Cywilny Gubernator gubernii tegoż nazwiska Jener.-major *Koptiew;* s Kijowa zostający w wojsku Jen.-major *Domeiti.* Wyjechał: do Moskwy, 10 b. m. tameczny Wojenny Jen.-guber. Jener. jazdy xżę *Golicyn.*

KRÓLESTWO POLSKIE.

Dokończenie spisu wygranych 1 klassy 45 Loteryi klassycznej.

No.	Złot.	No.	Złot.	No.	Złot.
129	200	94	200	15246	200
74	200	9915	250	80	200
1020	200	10052	1000	15585	200
53	200	10284	200	15607	200
1417	500	10718	200	15852	250
1749	250	10842	250	16418	250
2500	200	10936	200	40	200
75	200	11198	200	17180	250
3102	200	11341	200	17403	200
3247	250	45	200	50	250
72	200	11635	200	86	200
86	200	11782	200	17557	200
88	200	12271	250	17629	200
3382	200	91	200	17813	200
3817	250	12382	200	18065	250
4017	200	12618	4000	18338	200
83	200	36	200	18647	1000
4383	200	12744	200	92	200
4765	200	12848	250	18801	200
4815	6000	13012	200	12	200
18	200	13225	200	18963	1000
5507	200	26	200	19285	200
5852	200	13304	250	19948	250
5901	200	13951	200	20001	200
6227	200	14126	250	20102	1000
80	200	14528	250	20159	250
6634	500	68	500	20822	200
6791	200	14600	200	21020	250
6947	1000	14727	200	21509	250
7887	200	14848	200	29	200
8688	200	14921	250	21660	200
8780	1000	15157	200	22046	200

No.	Złot.	No.	Złot.	No.	Złot.
22287	200	39694	200	51847	500
22466	200	39731	200	52075	250
68	200	34	200	52302	200
22720	250	39807	250	52491	200
22831	200	39987	250	52606	200
56	500	40793	200	90	200
23121	500	40869	200	53144	500
66	200	73	200	46	200
23315	200	41454	200	47	200
23469	200	41837	200	53333	250
23881	200	42099	1000	53902	200
24195	250	42112	500	54068	200
24262	200	42248	200	54134	250
24544	200	42414	200	54450	200
95	200	58	200	54710	200
24972	200	42801	200	46	200
25329	250	43511	200	54887	200
25896	1000	40	250	55338	200
26022	250	92	200	55552	500
26205	200	43827	500	55772	200
26440	200	92	200	56319	200
27016	200	43963	250	49	200
27223	200	44326	3000	56356	500
27395	30000	44465	500	56554	200
27417	200	44626	200	56690	1000
53	1000	44790	200	56729	200
27575	200	44800	250	56800	200
28727	200	16	200	37	200
29881	250	i Prem.	1000	57088	250
30746	250	45233	250	57464	250
30913	200	45310	15000	86	200
56	200	71	200	57525	200
31139	200	45405	250	57713	200
31367	200	45504	200	69	200
32293	500	45664	500	58057	250
32605	200	45880	250	78	250
33369	200	46474	1500	58237	200
33477	200	46644	200	93	200
33571	200	46760	250	58349	200
33848	250	75	200	97	2000
34020	200	47221	200	58675	200
63	250	47355	250	58897	1000
34292	200	96	500	58916	250
85331	250	47429	200	59484	200
35456	250	47547	200	59506	200
35539	200	47648	200	97	500
35830	250	47774	200	59626	200
36171	200	48201	1000	59721	250
36458	200	48521	200	59837	200
68	200	49323	200	60222	200
36786	200	68	200	60666	250
36908	200	49554	200	68	200
37514	250	92	200	60723	200
38258	200	49808	1000	61009	200
38297	200	50039	200	83	500
38328	200	50166	200	61298	250
38437	200	50942	250	61301	200
38580	200	51172	200	42	200
38925	250	15361	200	61483	500
39000	200	78	200	61619	200
39351	200	51479	200	93	200

No.	Złot.	No.	Złot.	No.	Złot.
61967	250	63892	200	76	200
62516	200	64096	200	65224	500
94	250	64135	200	65590	200
62939	200	64614	200	65728	200
69	500	29	200	65305	200
63240	200	64747	200	65972	200
63382	200	64884	200		
63773	250	64942	250		

(Dalsze numera, które tylko po 30 zł. wzygrały, tu opuszczamy. Podobne tablice będą i na przyszłość w Tygodniku umieszczane).

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 11 Lutego. W radzie tajnej odbytej 7 b. m. w Brighton, Król Jmć zatwierdził listę nowych szeryfów w Anglii i xięstwie Wallijskiem na r. 1835.

— Hrabia Pozzo di Borgo przybył tu 10 b. m.

— *Legal Observer* daje czytelnikom swoim listę wszystkich prawników i adwokatów którzy wybrani zostali na członków parlamentu. Liczba ich wynosi do 45, pomiędzy którymi czytamy nazwiska PP. Abercromby, sir J. Beckett, sir J. Campbell, Fergusson, sir W. Follet (adwokat jeneralny), Goulbourn, Dr. Lushington, Daniel O'Connell, Pemberton, sir T. Pollock (prokurator jeneralny), Spring Rice, Shaw, Sheil, sir Ch. M. Sutton i t. d. Inny dziennik czyni uwagę iż s terazniejszych wyborów wchodzi do parlamentu 137 oficerów lądowych lub morskich.

— Dzienniki niemieckie donoszą, iż w ciągu zeszłego roku umarło w państwie Austryackiem 450 starców mających przeszło 100 lat wieku. *Albion* czyni s tej okoliczności uwagę następującę: «Czy nie możnaby przypisać tych zadziwiających przykładów długowieczności w Austryi, brakowi wszelkiego politycznego ruchu? Lud żyje tam w ciszy i szczęściu: Kiedy tymczasem we Francyi i Anglii duch zawziętości politycznej pozbawia umysły wszelkich łagodnych uczuć, i podnieca do zazdrości, nienawiści i przebiegów, które nie mniej są zgubne dla ciała jak i dla duszy?»

Paryż 11 Lutego. Komisya mianowana dla rozbioru projektu prawa o długu amerykańskim, zebrawszy się 6 b. m. mianowała prezesem swoim P. B. Delessert, zaś sekretarzem P. T. Ducos.

— W Izbie Deputowanych, po cofnieniu projektu o pensyach wysłużonych w wydziale ministerstwa skarbu, wniesionego przez ministra, posiedzenie 7 b. m. było całkiem poświęcone rosprawom nad sprawozdaniami s prośb, o reformie wyborów.

P. Poulle, sprawozdawca, proponował proste i bezwarunkowe odrzucenie, (l'ordre du jour); przewodnicy partyi oppozycyjnej nie brali żadnego w rozprawach udziału, a członkowie lewej strony zdawali się raczej zbijać, niż wspierać przesadzone wymagania proszących. P. Dubois, (z Nantes), lubo również odrzucający *powszechne głosowanie*, (le vote universel), mniemał jednak że reforma wyborów powinnaby być pilnie przez Rząd i Izbę rozważo-

ną i że same prośby należałoby polecić szczególnej uwadze Ministrów, lub postanowić izby zostały złożone w biurze. PP. Garnier-Pages i de Laboulle nalegali o potrzebę reformy wyborczéj, przeciw której stawali PP. Duvergier, de Hauranne i Bugeaud. P. Pagès (z Arriège) odpowiadając P. de Hauranne stanął na zdaniu P. Dubois. Wyłożył on w treści wszystkie cztéry obecne, a sobie sprzeczne opinije o reformie wyborów, jakoto: głosowanie powszechne i bezpośrednie, wnoszone przez partyą *republikanów;* głosowanie powszechne w dwóch stopniach, wnoszone przez *legitymistów;* reformę postępu, a mianowicie dopuszczenie osobistych zdolności, proponowane przez oppozycyą *konstytucyonistów* i nakoniec obecny stan rzeczy, utrzymywany przez ministrów. W skutek tych rospraw wszystkie te prośby odrzucone zostały znaczną większością.

— Posiedzenia 9 i 10 poświęcone były wyłącznie rosprawom względem projektu prawa o bankrutach. Wzięto też pod rozwagę wniosek P. Lafitte s osuszeniu błot.

— Izba parów przyjęła 9 b. m. prawo o monopolium tabaki.

— P. Bourqueney, jeden z wydawców *Journal des Débats* mianowany został pierwszym sekretarzem poselstwa francuskiego w Londynie, na miejsce P. de Bacourt. Wyjedzie on tam razem s P. Sebastiani.

— Twierdzą iż P. Lafitte znowu jąć się ma handlu i że P. Aguado pożycza mu w tym celu summę 6 milijoonów franków.

— Xiążę Talleyrand wyjechał do dóbr swoich, do Rochecotte.

— Xiążę Esterhazy, poseł austryacki przy dworze Londyńskim, przyjeżdżał 6 b. m. przez Paryż.

— Znany chirurg Dupuytren umarł tu 8 b. m., o 3*ej* zrana, w 56 roku życia.

— P. de Pontécoulant złożył akademii nauk nader ciekawę rosprawę o komecie Halleya, któréj ukazanie się wyznacza na dzień 13 przyszłego Listopada.

— Hrabia Thibeaudeau, niegdyś członek narodowej konwencyi, następnie radzca stanu za czasow konsulostwa i Cesarstwa, zamierza wydać historyę Francyi od 1799 do 1815, z dodatkiem ostatnich dni życia Napoleona na wyspie Ś. Heleny. Dzieło to, p. t. *le Consulat et l'Empire* składać się ma z 10 tomów.

— Piszą z Madrytu: «Brygadyer Don Franciszek da Paulo Figueras mianowany tymczasowo został naczelnikiem głównego sztabu wojsk hiszpańskich. Pułki kwaterujące w Sewilli wyciągnęły do prowincyj pułnocnych, i załoga tego miasta składa się dzisia z samej tylko milicyi. — Dowiadujemy się iż hrabia Torreno zamierza wydać wkrótce historyczne dzieło o naszym kraju. Wysokie stanowisko autora i udział jaki miał we wszystkich znakomitszych wypadkach każą nam się spodziewać dzieła powszechnej uwagi godnego.»

— Według depeszy telegraficznej z Bayonny, ogłoszonej w Monitorze 2 b. m., goeletta angielska *Isabelle*, wiozące dla don Karlosa zasiłki w pieniądzach i amunicyi, schwytaną została przez statek parowy hiszpański la Reina Gubernadora. Znaleziono w niej 300 kwintałów prochu, 100,000 frank. w gotowiznie, i 27 oficerów.

— *La Sentinelle des Pyrenées* zawiera wiadomość o nowem pokuszeniu na rzecz don Karlosa, w Saragossie, którego celem było skłonienie kwaterującego tam pułku gwardyi do przejścia na jego stronę. Powodem do tego byli oficerowie tegoż pułku: lecz żołnierze bynajmniej słuchać nie chcieli ich przełożeń i owszem sami ich aresztowali. Natychmiast nakazane zostało ścisłe badanie. Czterech oficerów, przekonanych o podżeganie rozstrzelano; pułkownik zaś został z dowodztwa złożony.

— Według wiadomości z Bayonny z d. 6 b. m., za zbliżeniem się odwodowej kolumny jenerała Miny, która pod dowodztwem Ocana weszła 3 b. m. do Elisondo, powstańcy blokujący to miasto s pospiechem się cofnęli. Mina ogłosił w całem Królestwie Nawarry, iż każdy z arrierow (prowadzących mały i osły), którvby z Francyi jakiekolwiek rzeczy do powstańców należące przewoził, na miejscu rozstrzelany zostanie. — W prowincyach Alava i Guipuzcoa, powstańcy przemocą uprawadzili i uzbroili 2,500 młodych ludzi.

Na równinie Mena, niedaleko Barranza, zaszła krwawa utarczka pomiędzy brygadyerem Iriarte a pułkownikiem Castor. Ten ostatni z 70 własnych ludzi padł trupem na miejscu, a 70 innych dostało się karlistom w niewolę. 2 b. m. Jaureguy, przy pomocy świeżo nadeszłej w czasie samegoż boju kolumny Esparterro, pod Vittoriia, zadał mocną klęską oddziałowi powstańców, którzy napadli go stylu, w celu opanowania transportu milijona franków, który z sobą prowadził. Karliści utracili jakoby do 300 zabitych.

Według poźniejszych atoli doniesień, bitwa ta, która trwała dwa dni nieprzerwanie, nazajutrz wzięła obrot mniej dla wojsk Królowej pomyślny. Zumalacarreguy dnia poprzedzającego pobity, powstał z nową siłą, i Jaureguy po znacznych stratach zmuszony został cofnąć się w nieporządku. Zabrano mu nawet część eskortowanego przezeń transportu.

— W liście prywatnym z Madrytu z d. 1 b. m. czytamy: «P. Martinez de la Rosa, zapadł na zdrowiu w skutek lekkiego przeziębienia się: lecz choroba jego nie ma w sobie nic niebespiecznego. Rada ministrów zgromadzała się dwakroć we własnem jego mieszkaniu. Miasto jest spokojne. Rozprawy kortezów nie przedstawują żadnego interesu większej wagi. Otrzymano tu wiadomość o zupełnem wyzdrowieniu jenerała Miny, który czyni przygotowania do stanowczych kroków, i który przeorganizował już całe wojsko dowodztwu jego poruczone. Pułki linijowe i milicyjne, kwaterujące dotąd w Andaluzyi, wyciągnęły ku prowincyom pułnocnym. Jeden s pułków idących z Saragossy otrzymał roskaz zatrzymania się w Guadalaxara. Przeznaczony on jest, jak twierdzą, na działanie przeciw xiędzu Mérino, który się znowu w tamecznych okolicach na czele 1,200 ludzi zjawił.»

— Gazeta *Méssager* ogłasza następujący list z Puerto de Santa Maria, datowany 16 Stycznia: «Do Kadyxu zawinęła właśnie z Liwurny angielska fregatta, z wiadomością iż gotuje się tam nowa karlistowska wyprawa, która na tych pobrzeżach ma być wylądowaną. Wiadomość ta sprawiła poruszenie w całej tej prowincyi; przedsięwzięto wszelkie środki ostrożności, i zapał mieszkańców zdaje się tak wielkim iż wyprawa ta w razie wylądowania niechybnieby mogła być zniszczoną. Milicya miejska; piesza i konna, znacznie została pomnożoną, a kilka zamożniejszych osób postanowiło nawet wystawić własnym kosztem kompanię artyllervi. Jednakże miasto Sewilla odmówiło im 2 sztuk dział o które w tym celu prosili.

Washington 17 Stycznia. Jedna s tutejszych gazet zawiera wiadomość o zgromadzeniu które się odbyło w Wandaliia, w Stanie Illinois, w przedmiocie emigrantów polskich. Każde s 51 hrabstw stan Illinois składających miało na tem zgromadzeniu 3 deputowanych. Jenerał Erwing, któremu poruczone były układy z delegowanymi emigrantów baronem Chłopickim i P. Paschal (?), oznajmił, iż polacy życzą sobie ażeby jaknajprędzej wyznaczone im zostały ziemie, i dodał, że tymczasem mieszkańcy Wandalii i okolic czynią wszystko dla ułatwienia im ich pobytu.

— W Nowym Yorku zaczęła wychodzić gazeta w języku niemieckim p. t. *Neu Yorker Staats-Zeitung.*

— Według twierdzenia jednej s tutejszych gazet, lord Lyndhurst, terazniejszy Kanclerz angielski, urodził się w Boston, w stanie Massachusets, i opuścił właśnie Boston z ojcem swoim, sirem Janem Cowley, jednym dniem przed bitwą pod Lexington, która to okoliczność ocaliła jego familijne majątki w tym kraju od konfiskacyi. Wdowa zmarłego w Boston P. Gardener Green jest rodzoną siostrą lorda Lyndhurst.

— Według *Evening Post*, w ciągu 1834 zawinęło do Nowego Yorku 1832 okręty.

— Chemik jeden zrobił w Boston odkrycie mające nieskończenie ułatwić żeglugę parową, której postępy najbardziej dotąd tamowała potrzeba wielkich zapasów węgla ziemnego. Wynalazł on mianowicie nowy materyał palny, pod mniejszą objętością daleko większe gorąco sprawujący i składający się z mieszaniny smoły i wody. Opatrzywszy się w ten materyał każdy statek parowy przepłynie z łatwością Ocean bez nowych zapasów, a nadto, wynalazek ten niemało przyczyni się do udoskonalenia jazdy parowej na lądzie, i w ogólności wszelkich parowych machin.

— 11 b. m. w New-York dało czuć się zimno dotąd w Stanach Zjednoczonych niesłychane. Termometr Réaumura o 5*ej* rannej spadł na 31 stopni niżej zera, i żywe srebro zamarzło. W ogólności, (jak już w Tygodniku wspomnianem było) w całym kraju panują mrozy o jakich nikt nie pamięta. W Troyes, 1 Stycznia, wieczorem było 24° zimna, a w New-Haven, 5*go* 23 stopnie, kiedy nawet w sławnej z mrozów swoich zimie 1779 — 80, największe zimno w Styczniu zaledwie dochodziło 15 stopni.

Genua 24 Stycznia. Marszałek Marmont przybył tu ostatniemi dniami i wysiaduje kwarantanę.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Petersburg $\frac{14}{26}$ Lutego.

— Piszą z Rygi, iż tam w r. przeczłym otrzymano wprost z Ameryki cztery ładunki *cukrowego piasku:* lecz s powodu wysokiej ceny, większa część zostaje nieprzedaną. Fabrykanci ociągają się s kupnem, gdyż odbyt rafinadu idzie powoli. Roboty w tutejszych rafineryjach zmniejszyły się. Schroeder i Chlebnikow zupełnie robić przestali. — Statek parowy Alexander Mikołajewicz nie będzie nadal chodził między Rygą a Lubeką, gdyż właściciele akcij w ciągu dwóch żeglug nietylko nie mieli zysku, lecz jeszcze ponieśli stratę.

— Z Odessy piszą, że s tamecznym domem Stieglitza i spółki Tuloński arsenał zawarł kontrakt na dostawę drzewa masztowego. Wywoz tego artykułu, otrzymywanego z lasow Mińskich i Pińskich i spławianego Dnieprem do Głębokiej przystani, potrzebuje statków szczególnie zbudowanych dla przewozu do portów Srodziemnego morza. — Tenże dom handlowy czynnie się stara o udoskonalenie czyszczenia lnu i pieńki Odesskiej, aby mogły się zrównać z wywożonemi s portów Baltyckich. — Od r. 1829 zaczęto przywozić do Odessy z Rumelii wino zwane czterdziestu-kościołów, i przywoz ten coraz się powiększa. Jest to wino mocne, w niektórych gatunkach nader przyjemne; taniość jego, lo wiadro nie kosztuje czasem 4 r., zdaje się szkodzić odbytowi win Mołdawskich, a nawet i Archipelagskich.

Handel Rossyjskich Czarnomoroskich portów z Marsyliją. Korrespondent tutejszej Gazety Handlowej z Marsylii donosi o tym przedmiocie następne szczegóły. — Handel Marsylii wynosi trzecią część prawie całego morskiego handlu Francyi (przeszło 200 milion. fr.). Zatrudnia przeszło 6000 okrętów, s których połowa odwiedza dalekie morza, a reszta odbywa pobrzeżną żeglugę. S pomiędzy głównych artykułów Marsylskiego handlu, ważne są dla Rossyi: zboże, klepka i wełna. — Zboże. Dopóki terazniejsze ustawy o przywozie zboża będą obowiązywały we Francii, artykuł ten nie będzie stałą gałęzią handlu między obudwoma państwami. Handel ten może się na nowo podnieść w razie nieurodzaju, jak w r. 1829, kiedy do Marsylii przywieziono zboża za 32 miliony fr. Lecz handel, którego zasadą jest nadzieja nieurodzaju, coraz mniej pewnym stawać się musi. We Francyi zwykle liczono na 10 lat urodzaju, jeden rok nieurodzajny. Rachunek ten nadal nie będzie się sprawdzał. Rozdrobnienie gruntów, sprawiło wielką rozmaitość w wiejskiem gospodarstwie: uprawa kartofli znacznie się zwiększyła, kommunikacye między różnoklimatowemi częściami Francyi coraz się stają łatwiejsze. Dwie jednak gałęzie zbożowego handlu będą się stale utrzymywały: to jest, handel mąką, którę Francya przez Marsyliją wywozi i do czego potrzebuje często zagranicznego ziarna, i handel Taganrogską pszenicą arnautką, używaną do ciast, wermiszelu, makaronów, których Marsylija sama na milion corok wyrabia, i których do samej Rossyi idzie nie mało. Lecz pierwszy artykuł jest daleko ważniejszy. — Klepka. Wywożona z Rossyi klepka coraz więcej będzie potrzebowaną. Jeden Departament ujścia Rodanu od 1825 do 1829 r. dostarczał beczek za 3,600,000 fr. corok. Przeszło 1500 robotników w tym Departamencie zajmuje się robotą beczek, beczułek, skrzyń i t. p. W r. 1834 s samej Rossyi przybyło 25 ładunków klepki. Ze stanów Zjednoczonych przywieziono jej do Marsylii za 2 miliony franków. Najwięcej potrzebują klepki z Bosnii, jako prostej, równej, lekkiej i giętkiej; lecz klepka Rossyjska zaleca się większą trwałością. Wnoszą że wkrótce Bosnija nie będzie mogła dostarczać tego towaru, i dla tego zaczęto wypisywać go z Rossyi. Rossyjska klepka ma długości 6 7 do 8 futów, grubości 2 do 3 diujmów. Uskarżają się że wymiary nie są dość rozmaite.

Najbardziej pożądany jest wymiar długości od 33 do 38, 44 do 48 i od 54 do 58 diujmów, s szerokością 5 do 6 diujm., a grubością 12 do 15 linij. (Za klepkę Bosnijską 54 diujm. dług., 4 diujm. szerok., 24 linije grubości płacono w 1834 r. 110 fr. za sto.)—Wełna. Podług nowych urządzeń, we Francyi, teraz, od wełny mytej lub niemytej jednostajne cło się pobiera. Dawniej myta wełna płaciła dwa razy więcej niż niemyta. Wełna rossyjska używa się głównie na średnie sukna idące do Algeru; handel ten coraz będzie się powiększał.

Statystyka.

— *Miasta w Rossyi.* W końcu przeszłego roku wyszło tu przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, *Obejrzenie Stanu miast w Państwie Rossyjskiem w r. 1833.* (Обозрѣніе состоянія Городовъ Россійской Имперіи. 8.) Jeszcze w r. 1823 z wiadomości zebranych w Ministerstwie wydany był w tablicach statystyczny obraz miast w Rossyi. Exemplarze tego wydania rozeszły się, lubo nie było na przedaż puszczone. W r. 1833 Ministerstwo, uznając za rzecz pożyteczną wydawać od czasu do czasu podobne tablice, zażądało od władz nowych wiadomości i z nich powstała xiążka której tytuł wymieniliśmy, przedająca się w tutejszych xięgarniach. Ze względu na ludność celniejsze miasta tak się szykują.

Petersburg	291,290	męsk.	153,845	żeńsk.
Moskwa	205,120	——	128,140	——
Odessa	31,200	——	23,800	——
Ryga	25,107	——	24,760	——
Kazań	22,235	——	28,009	——
Kijow	18,748	——	19,012	——
Wilno	17,821	——	17,816	——

Stan miast w gubernii Wileńskiej w r. 1833. Wilno. Ludność męska 17,821, żeńska 17,876. — Kupców: 1 gildyi 15, kupcowych 8; 2 gildyi kupcow 2, kupcowa 1; 3 gildyi kupcow 306, kupcowych 200. Kościołów murowanych 32, drewniany 1. — Domów murow. 742, drewn. 588. Szkolnych zakładów: duchownych 3, świeckich 34. — Uczyło się w duchownych chłopców 111; w świeckich chłopców 1007, dziewcząt 379. — Fabryk 91. W nich robotników 238. — Sklepów 429. — Traktierów 25. — Szynków 775.

Wiłkowierz. Ludność męs. 1,248, żeńska 1,349. Kupców 3 gildyi 51, kupcowych 42. — Kościoł mur. 1 drewn. 1. — Domów mur. 13, drewn. 453. — Szkolnych zakładów świeckich 2. — W nich uczyło się chłopców 64.—Sklepów 97.—Traktierów 2.—Szynków 82.

Widze. Ludność męska 2,500, żeńsk. 1,500.—Kupców 3 gildyi 40, kupcowych 33.—Kościoł. drewn. 2.—Domów murow. 1, drewn. 286. — Szkolny zakład świecki 1.— W nim uczniów 90. — Sklepów 46. — Traktierów 5.

Kowno. Ludność męsk. 3,057, żeńsk. 3,327.—Kupców 3 gild. 84, kupcowych 74.—Kościołów murow. 9.—Domów murow. 66, drewn. 475. — Szkolnych zakładów świeck. 3.—W nich uczyło się chłopców 203, dziewcząt 49.—Sklepów 104.—Traktierów 14.—Szynków 60.

Oszmiana. Ludność męsk. 387, żeńsk. 410.— Kupców 3 gildyi 8, kupcowych 6. — Kościoł murow. 1, drewn. 1. — Domów murow. 1, drewn. 152. — Sklepów 14.—Traktierów 3.—Szynków 24.

Poniewież. Ludność męsk. 1742, żeńsk. 1938. — Kupców 3 gildyi 20, kupcowych 15. —Kościoł. mur. 1, drewn. 1. — Domów murow. 5, drewn. 291. — Sklepów 58. — Traktierów 2. — Szynków 42.

Rosienie. Ludność męsk. 2,399, żeńsk. 2,319. — Kupców 3 gildyi 65, kupcowych 66. — Kościoł drewn. 1. — Domów murow. 10, drewn. 281. — Szkolny zakład świecki 1. — Uczeń 1, uczenic 24. — Fabryk 2. — W nich robotników 16. — Sklepów 50. — Traktierów 2. — Szynków 70.

Święciany. Ludność męsk. 523, żeńsk. 605. — Kupców 3 gildyi 4. — Kościoł drewn. 1. — Domów. murow. 1, drewn. 202. — Szkola świecka 1, w niej uczniow 37, uczenic 8. — Sklepów 13. — Tpraktier 1. — Szynków 42.

Troki. Ludność męsk. 420, żeńsk. 380. — Kościołów murow. 3. — Domów murow. 2, drewn. 110. — Sklepów 2. — Szynków 7.

Telsze. Ludność męsk. 1055, żeńsk. 893. — Kupców 3 gildyi 54, kupcowych 18. — Kościoł mur. 1, drewn. 1. — Domów mur. 3, drewn. 221. — Szkoła świecka 1. W niej uczniów 140. — Sklepów 18. — Traktierów 5.— Szynków 49.

Szawle. Ludność męsk. 909, żeńsk. 927. — Kupców 3 gildyi 4. — Kościoł murow. 1, drewn. 1. — Domów murow. 34, drewn. 216.—Szkolny zakład 1. — Uczniów 5, uczenic 6. — Sklepów 100. — Traktier 1. — Szynków 45.

Prócz tego w gub. Wileńskiej jest 191 miasteczek: w nich ludność męska 40,594, żeńska 42,317. — Kupców 1 gildyi 7, kupcowych 7; 2 gildyi kupców 15, kupcowych 13; 3 gildyi kupców 222, kupcowych 250.— Zakładow szkolnych duchow. 3, świeckich 10. Uczyło się w duchownych uczniów 249, w świeckich uczniów 1030, uczenic 91. *(Обозр. город.)*

Печатать позволяется. С. Петербургъ. 14-го Февраля, 1835. *Ценсоръ П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.